

FOTO: PHILIPPE DELAFOSSE

Medewerkers van Air France kunnen dankzij hun ondernemingsraad hun vrije tijd invullen met leuke dingen

Inkijkje in Franse medezeggenschap Miljoenenbegroting bij Franse OR

Een schandaal bij de ondernemingsraad van Air France. Hij zou een tekort hebben van ruim 20 miljoen euro, deels te wijten aan fraude. De voorzitter van de Nederlandse tak sprong er meteen bovenop: 'Wij hebben er niks mee te maken'. Terecht: de Franse situatie is onvergelijkbaar met hoe het in Nederland werkt. In Frankrijk treedt de OR in grote bedrijven op als regelaar van 'sociale en culturele activiteiten', tot en met eigen vakantieparken. Een inkijkje in de Franse medezeggenschap.

Marielle van der Coelen en John Snel, adviseurs EOR Service FNV Formaat

Eind 2009 vroeg de centrale ondernemingsraad (Comité Central d'Entreprise, CCE) van Air France een hypothecaire lening aan van 17 miljoen euro. Toen deze lening geweigerd werd, vroeg de CCE een voorschot van 10 miljoen aan het bedrijf. In december 2008 had Air France de centrale ondernemingsraad ook al eens 10 miljoen euro voorgeschoten. Het geld was nodig om de salarissen van de

ongeveer duizend werknemers van de CCE uit te betalen. In totaal ontving de centrale ondernemingsraad in 2009 een bijdrage van 113 miljoen euro van Air France.

Het verzoek eind 2009 vormde de aanleiding voor het vervangen van de dagelijkse leiding van de CCE en een boekenonderzoek. In januari 2010 meldde het Franse dagblad Le Figaro dat er een tekort van tussen de 21 en de 24 miljoen euro zou zijn. »

Internationaal

Volgens bronnen van de krant zou zo'n 95 procent hiervan verdwenen zijn door slechte bedrijfsvoering en 5 procent door 'persoonlijke verrijking'.

Bevreemding

Voor de Nederlandse lezer is dit bericht wellicht moeilijk te begrijpen. Nog afgezien van het ontdekte, enorme gat in de begroting, wekt het bevreemding dat een centrale ondernemingsraad autonoom over een budget van 113 miljoen euro, laat staan over duizend werknemers, beschikt. Om het bericht beter te kunnen plaatsen, is het nodig de Franse ondernemingsraad nader te bekijken.

De Franse OR wijkt in verschillende opzichten wezenlijk af van de Nederlandse. Om te beginnen is de Franse OR een gezamenlijk orgaan: de bestuurder maakt deel uit en is voorzitter van de OR. De 'hoogste' werknemersafgevaardigde is de OR-secretaris, die bij interne bijeenkomsten van de werknemersafgevaardigden de rol van voorzitter op zich neemt.

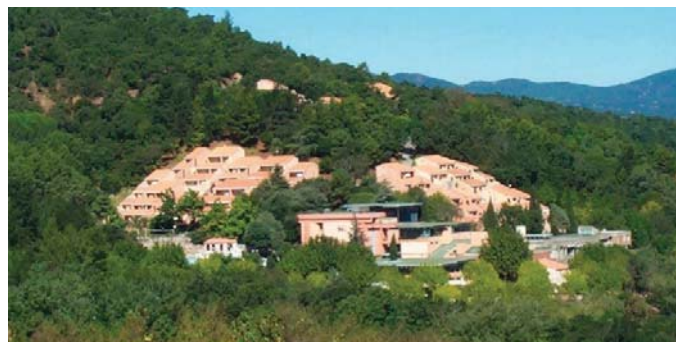
Verder is de invloed van de vakbonden veel groter: leden van de ondernemingsraad zijn bijna zonder uitzondering vakbondslid en een aantal zetels wordt direct door de bonden ingevuld. Veel leden beschouwen de OR dan ook primair als middel om vakbondspolitiek te bedrijven. Anderzijds gedraagt de bedrijfsleiding zich op zijn beurt als een echte autoriteit. In Frankrijk wordt doorgaans niet gepolderd, maar staan de verhoudingen meer op scherp en proberen OR'en veel vaker zaken af te dwingen door acties en juridische procedures.

Weinig instemmingsrecht

De Franse ondernemingsraad heeft twee soorten taken. De eerste lijkt erg op die van de Nederlandse OR: het controleren en beïnvloeden van het bedrijfsbeleid vanuit het belang van de werknemers. Hoewel er niet echt sprake is van medezeggenschap zoals wij die kennen, heeft de Franse OR in ieder geval het recht geraadpleegd te worden over onderwerpen als werktijden, collectief ontslag, herstructureringen en training. Over slechts enkele zaken, zoals de instelling van de bedrijfsarts, heeft de OR ook instemmingsrecht.

Een tweede taak van de Franse ondernemingsraad is het organiseren van 'sociale en culturele activiteiten'. De OR beschikt over een eigen budget en bij grote bedrijven ook over eigen personeelsleden om aan de collega's en hun familieleden vakanties aan te bieden, kinderkampen, voordelige huisvesting, sportfaciliteiten, kaartjes voor bioscoop, theater en opera, en diverse producten zoals elektronica. Bij grote bedrijven bezitten OR'en de bedrijfsrestaurants en zelfs vakantieparken: Air France-medewerkers kunnen met de OR op vakantie naar het Caribisch gebied waar een van hun eigen resorts ligt. Geen wonder dat de Franse OR dus over een flink budget beschikt.

Minstens 0,2 procent van de totale salariskosten (wettelijk minimum) gaat jaarlijks naar de OR voor zijn eigen bedrijfsvoering. Daarbovenop komt nog een gemiddeld percentage van 0,9

Een eigen vakantiepark van Air France in Gassin

voor de sociale en culturele activiteiten. De ondernemingsraad heeft dit geld in eigen beheer maar moet over de uitgaven maandelijks of per kwartaal verantwoording afleggen. De bestuurder tekent het financieel jaarverslag ter goedkeuring en bij grote bedrijven wordt de financiële OR-huishouding door een externe accountant gecontroleerd.

Een hele klui

Als we de secretaris en penningmeester van de OR van Verizon Frankrijk, Jass Stacpoole en José Ravoninjatovo, naar hun ervaring vragen, geven ze aan dat het organiseren van de sociale en culturele activiteiten een hele klui is. 'Ik ontvang dagelijks aanbiedingen van bedrijven die met ons zaken willen doen', zegt Stacpoole. 'Het is een hele gespecialiseerde industrie geworden. Je kunt zelfs vakbeurzen bezoeken waar leveranciers en OR'en zaken doen.' Eric Sirantoine, secretaris van een van de ondernemingsraden van Philips in Frankrijk, beaamt dit: 'De verkoop van producten en diensten aan OR'en is big business.'

Niet iedere OR is zo groot dat hij net zoals bij Air France over een professionele organisatie kan beschikken. Bij Verizon Frankrijk heeft één OR-lid zich, naast haar reguliere functie binnen het bedrijf, gespecialiseerd in de sociale en culturele activiteiten. Zij zorgt ervoor dat de collega's met kerstmis extra cadeaus kunnen inkopen, ze met korting naar Club Med of New York kunnen, de kinderen op vakantiecamp gaan, iedereen goedkoop kan sporten en dat er af en toe een bedrijfsfeestje wordt georganiseerd.

Een gekozen werknemersvertegenwoordiger is natuurlijk niet zomaar voorbereid om deze taak op zich te nemen. Ook het beheren van het budget is een zware verantwoordelijkheid. En de ontdekking van 'onregelmatigheden' in de begroting bij de centrale ondernemingsraad van Air France laat zien dat het ook flink mis kan gaan.

'Je kunt hier in Frankrijk zelfs vakbeurzen bezoeken waar leveranciers en OR'en zaken doen'

Meer informatie over de arbeidsverhoudingen in Frankrijk vind je op ORnet, zoek op 'Frankrijk'.